

Er volgt dan nog een nadere bepaling die wij hier als voor ons doel niet ter zake doende, weglaten. Het gaat er ons om dat alleen kerken lid kunnen zijn. Beter gezegd: Kerken groepen. Een plaatselijke kerk kan consultatief lid worden. Zij kan mee-beraads-lagen maar ontvangt geen stemrecht. Aldus artikel 3, lid 2.

De Nederlandsche aanwezigen werden te Genève al dadelijk tot nadenken geprikkeld door een passage in de openingsrede van Rev. Mac Intire. Hij sprak in die passage zich uit over de veelheid der kerken in vele landen en hij deed dat op een wijze die ons, die gewend zijn te leven bij onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis, bedenkelijk deed kijken. Onze Belijdenis zegt „dat ieder schuldig is zich bij de ware kerk te voegen” en ook „dat men wel naarstiglijk en met goede voorzichtigheid, uit den Woorde Gods, behoort te onderscheiden, welke de ware Kerk zij, aangezien dat alle sekten die heden ten dage in de wereld zijn, zich met den naam der Kerk bedekken”.

Rev. Mac Intire zel in bedoelde passage letterlijk dit: „Het behoort tot de natuur en den aard van protestantsche beginsels en vrijheid dat er vele kerken in vele landen zijn. Daarin steekt niets kwaads. Het is op zichzelf geen zonde om deze gedeeltheden te hebben. Onze eenheid is geestelijk, niet organisch. Iedere kerk moet loyaal zijn aan haar overtuiging dat zij onvervalscht protestantsch is. Wij komen als een Raad van kerken samen om onze gescheiden kerkelijke individualiteiten te handhaven elk in zijn eigen souverainiteit en autonomie. Onze eenheid is in geest en wij komen bij elkaar om uit te spreken onze eenheid in geloof en onze samenwerking voor de bewaring van het geloof en van de ware Kerk in het midden van den afval der twintigste eeuw.”

Dit lijkt een heel ander geluid dan onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis laat hooren. De uitspraak dat „er vele kerken in vele landen zijn” en dat dit behoort tot den aard van het protestantsch beginsel en tot de vrijheid van dat beginsel zou nog geen aanstoot behoeven te geven indien er niets op gevolgd was. Vele kerken in vele landen. Dat kan. Wanneer daarmee wordt gedoeld op de decentralisatie van de Kerk, nu Christus, haar Hoofd, in den hemel is. Maar uit het vervolg van de passage blijkt, dat dit niet de bedoeling van den spreker was. Nadrukkelijk werd gezegd dat de Raad de gescheiden kerkelijke individualiteiten wil handhaven. Onze eenheid is enkel een eenheid in den geest. Zij is een geestelijke eenheid, niet een organische eenheid.

Of de spreker zich in deze passage niet wat gemakkelijker van de kerkelijke gedeeltheid en gescheurdeheid heeft afgemaakt? Sommige Nederlanders mompelden toen zij dit hoorden het bekende woord „pluriformiteit”. Nu is pluriformiteit een eigenaardig woord, waarmee de een dit en de ander wat anders bedoelt. Het lijkt mij beter deze uitspraken van dr Mac Intire in verband te brengen met de Westminster Confessie. Deze Confessie is de belijdenis van de presbyteriaansche kerken van Noord- en Zuid-Amerika. Ook van de Bible Presbyterian Church van Collingswood naar 'k meen. Welnu deze Confessie spreekt in andere bewoordingen over de kerk dan onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis, maar of zij zooiets als pluriformiteit bedoelt te belijden, dat betwijfel ik ten zeerste.

Tusschen de bewoordingen van bovenstaande passage van dr Mac Intire en de Westminster Confessie is stellig overeenkomst. Opzettelijk gelegde overeenkomst of onopzettelijke. Dat doet er niet toe.

In hoofdstuk 25 van de Westminster Conf. wordt eerst gesproken over de onzichtbare kerk en dan volgt een passage over de zichtbare kerk. In Sectie II van hoofdstuk 25 staat letterlijk: „De zichtbare kerk, welke ook katholiek of universeel onder het Evangelie is, (niet beperkt tot één volk, als vroeger onder de Wet) bestaat uit al degenen door de heele wereld, die den waren godsdienst belijden, tesamen met hun kinderen; en zij is het koninkrijk van den Heere Jezus Christus, het huis en gezin van God, buiten dewelke, gewoonlijk, geen mogelijkheid van zaligheid is”.

Rev. A. A. Hodge D. D. commentarieert deze tweede Sectie o.m. aldus, „dat hier wordt beleden, dat ieder van de onderscheidene georganiseerde gemeenschappen welke getrouw is aan den grooten Koning 'n ongerept deel van de zichtbare kerk is, en allen samen, van alle namen en naties, vormen de katholieke of algemeene zichtbare Kerk. De omstandigheden van het mensche-lijk leven, fysiek, politiek en sociaal, en de onvolmaaktheden van de christenen, maken een praktische organische unie van al deze georganiseerde lichamen onmogelijk. Dat zij echter alle vormen één zichtbare Kerk is evident uit het feit, dat zij alle zijn zichtbare deelen van de ware geestelijke of onzichtbare kerk, welks wezen „het lichaam van Christus”, nooit kan worden gedeeld.”⁴⁾ Zooals boven werd opgemerkt, het komt mij voor dat Rev. Mac Intire onder invloed van deze gedachten was toen hij zei: onze eenheid is geestelijk en niet organisch. Dat „niet-organisch” zal beteekenen: wij, uit alle deelen van de wereld, willen en kunnen niet één organisatie vormen. En onze Raad bedoelt niet een soort boven-nationale super-kerk te vormen. De onderscheiden kerken blijven onderscheiden en als onderscheiden vrije kerken, welke geestelijk

een zijn, wijl zij allen zichtbare deelen zijn van de eene groote Kerk van Christus, vormen zij dezen Raad.

Indien dit inderdaad de bedoeling van de boven geciteerde woorden van Rev. Mac Intire is, is echter onbesproken gebleven de kwestie van het „trouw zijn aan den grooten Koning”. Hodge noemt dat als voorwaarde om een ongerept deel van de „zichtbare Kerk” te zijn. Hier raken wij aan de kwesties van Nederland, welke ons ter harte gaan. Wanneer een Kerk in den naam des Heeren uit de ambten weert en uit het verband der kerken uitsluit, dan kan diezelfde kerk niet in waarheid en zuiverheid in den Internationalen Raad zeggen tot die eerst uitgestootenen: wij erkennen jullie als een integraal deel van de ware Kerk. Namelijk hier in internationaal verband, thuis, in Nederland natuurlijk niet. Daar blijven jullie wat je bent, scheurmakers. Wanneer men in Nederland ambtsdragers onwaardig acht om het Evangelie te verkondigen, dan gaat het niet aan om in Genève een andere maatstaf aan te leggen en dezelfde menschen wel waardig te achten om als ambtsdragers erkend te worden. Ik weet dat er menschen zijn die op deze manier willen handelen. Zij zeggen: spreek hier, in internationaal verband niet over de kerkelijke kwesties van het vaderland. Maar dat kan natuurlijk niet. Als deze kwesties waard zijn om voor Gods oog in Nederland gehandhaafd te worden dan zijn ze het ook waard om in Genève en Philadelphia gehandhaafd te worden. Ja dan mag het niet anders.

Zoo ligt het kerkelijk vraagstuk op de tafel van den Internationalen Raad. Wij willen hier niet 'n onderzoek instellen naar hetgeen de Westminster Confessie precies bedoelt te zeggen. Wij wezen er op dat zij niet alle kerken als ongerepte deelen van de zichtbare kerk wil zien volgens Hodge. Hier moet de trouw aan den grooten Koning beslissen. Wanneer een kerkelijke leiding of een kerkbestuur zichzelf gaat zetten in de plaats van Christus en Zijn trouwe knechten wegzendt, dan is zoo'n kerk bezig ontrouw aan Hem te worden. Valsch te worden. Mag de Internationale Raad aan deze vragen voorbijloopen? Zij mag het niet. En zal het ook niet kunnen.

In verband met het kerkbegrip liggen er nog meer vragen te wachten op een antwoord. Ik noem de vraag: hoe kunnen kerken die naast elkaar staan samenwerken? Op welke kerkelijke manier moet dat gebeuren? Op onze synoden komen de afzonderlijke kerken kerkelijk samen, d.w.z. krachtens wettige afvaardiging gezonden, en van behoorlijke lastbrieven voorzien, gedelegeerden. Die gedelegeerden zijn aan hun lastgeefsters verantwoording verschuldigd.

Hoe moet dat hier? Moeten menschen worden gedelegeerd door de generale synoden naar den Intern. Raad? En aan wie zijn ze verantwoording verschuldigd? Alleen aan de synode die hen zond of ook aan de kerken zelve? Zal een „getuigenis” of een resolutie van den Raad werkelijk een getuigenis van de kerken zijn, dan zouden alle kerken dat getuigenis „geratificeerd” moeten hebben, d.w.z. er achter moeten staan. Dat is zooals het nu toe gaat niet het geval. Vandaag is een „getuigenis” of een resolutie in werkelijkheid niet van de kerken over heel de wereld, die samenwerken, maar van de personen die vergaderden.

Deze wijze van werken lijkt erg op de werkwijze van den Wereldraad. En die wijze van werken is niet kerkelijk. Wat is de Kerk? De gemeente. De plaatselijke kerk is primair. Daar zijn de ambten. Daar is het door God gegeven instrument om het licht te ontsteken: de Woorddienst. Deze dingen worden ook in de Westminster Confessie zuiver beleden. Moeten wij, dat zijn ook de presbyterianen, niet terug tot de eerste dingen die in de Calvinistische Confessies zoo schriftuurlijk beleden worden?

We willen het hier bij laten voor dit keer.

Samenvattend komen onze opmerkingen hierop neer, dat het uitgangspunt in de „preambel” van de „Constitution”, mij schijnt overgenomen uit den gedachtegang welke in de kringen van den Wereldraad normaal is. Wil men een „bijbelgetrouwen” tegenhanger van den Wereldraad? Is die werkelijk noodig? Is het „geloof” dat de tijden daarom vragen niet misschien meer een humanistisch dan een evangelisch „geloof”? Verder hebben wij geantwoord op het kerkbegrip. De Raad is niet klaar met de kerk zooals die behoort te zijn. Er liggen oude confessies. In Nederland. En in Engeland en Amerika. Die spreken duidelijke taal. En die zeggen niet dat het behoort tot het „protestantsch beginsel” en tot „de protestantsche vrijheid” dat men het eene Lichaam van Christus verscheurt! Zoo hebben humanisten het „protestantsche beginsel” gedefinieerd. Maar ze hebben het misverstaan. Daar waren ze humanisten voor.

Ten derde wezen wij op de onbeantwoorde vragen omtrent de wijze waarop kerken in dezen Raad kerkelijk zouden moeten samenwerken. Het mag niet op onkerkelijke manier à la den Wereldraad. Daar is het gebruik om een groep theologen te laten confereren en discussieeren en een „getuigenis” opstellen. Daarna deze „getuigenissen”, boodschappen en resoluties de wereld laten inzenden in naam van de kerken, terwijl in werkelijkheid de naam kerken in dit verband een schijnvertoon in. De kerken hebben met de geboorte van die „getuigenissen” en boodschappen niets te maken gehad. Zij lezen ze voor het eerst, net als iedereen, in de krant. Tot hun verbazing kunnen ze lezen dat het hun „eigen” getuigenissen en boodschappen zijn. Deze schijnvertooning, dit gesol met den

naam „kerken” is intusschen zoo gewoon geworden, dat kerkelijke menschen niet eens meer opmerken dat het gesol met hun naam en eere is. Zoo mag het niet toegaan bij den Internationalen Raad. Hoe dan wel? Daarom vragen wij; hoe kan de Raad kerkelijk werken en zich heelemaal vrij houden van de methode à la den Wereldraad? Hoe kan hij kerkelijk werken zóó, dat het woord „kerkelijk” geen wassen neus is? Hoe kan hij zóó werken, dat de gemeenten van den Heere Jezus Christus op alle plaatsen Zijner heerschappij daar haar stem doen hooren? De beantwoording van deze vragen hangt zeer innig samen met het schriftuurlijk en reformatorisch-confessioneel kerkbegrip, ja met de reformatie der 20e eeuw.

Wij hebben deze opmerkingen geschreven om blijk te geven van onze levendige en hartelijke belangstelling voor den Raad. Met negatieve kritiek mogen wij niet volstaan, naar het ons voorkomt. Persoonlijk zijn wij van oordeel dat contact van orthodoxe groepen en vooral van Calvinistische Kerken uit verschillende deelen van de wereld gewenscht ware. Het is goed om te weten van den strijd om de waarheid in andere landen en werelddeelen; om in aanraking te komen met broeders in wie hetzelfde ongeveind geloof woont. Wij kunnen elkaar vaak tot hulp zijn.

Maar als kerken kunnen wij, zoo als de zaken nu staan niet mee gaan doen, om bovengenoemde redenen. Wel kunnen wij persoonlijk kennismaken van het werk van den Raad en contacten zoeken met de broederschap die in de geheele wereld is, via mogelijkheden die deze Raad zou kunnen bieden.

A.

J. M.

KERKELIJK LEVEN

De hemelvaart van Maria

Op 1 November 1950 is door den Paus als goddelijke waarheid afgekondigd de ten hemel opneming van Maria.

Deze afkondiging heeft in Roomsche en Protestantsche kringen heel wat pennen in beweging gebracht. En dat is ook heel begrijpelijk. Want in dit leerstuk hebben wij een typisch voorbeeld van Roomsche dogmavorming.

Reeds lang wordt het feest van Maria's ten hemel opneming gevierd. In het Westen wordt het reeds in de zesde eeuw in Frankrijk gevierd (onder den titel: het ontslapen of het pauseeren of de overgang van de H. Maagd), in de zevende eeuw in Italië en Spanje, in het begin van de achttiende eeuw in Duitschland, in de negende eeuw in Engeland; de Oosterse Kerk kent het in de zesde eeuw in Palestina en Syrië, in de zevende eeuw allerwege behalve in Macedonië. Uit de preeken daarbij gehouden blijkt, dat men niet alleen aan de ziel maar ook aan het lichaam van de H. Maagd als voorwerp van het feest denkt¹⁾.

De dogmaverklaring van dit feit werd dan ook reeds lang verwacht. Prof. Bavinek schrijft in zijn Dogmatiek „In het hiërarchisch systeem der Roomsche Kerk en theologie past de leer van de onbevleete ontvangenis, de zondeloosheid van Maria, en daarom is deze er allengs in opgenomen; zelfs de leer van hare hemelvaart is eene quaestie van tijd²⁾.”

Als Protestanten zijn we belangstellend op welke wijze dit leerstuk kan worden gefundeerd.

Prof. Friethoff schrijft in 1937 „Het feit, dat geheel de Kerk het feest viert van Maria's ten hemel opneming geeft ons de meest volkomen zekerheid, dat Maria dan ook inderdaad met ziel en lichaam de vreugden des hemels geniet, en daarom is ook ieder, die op den naam Katholiek aanspraak maakt, volstrekt gehouden deze leer als waarheid aan te nemen zonder dat nochtans vaststaat, dat deze waarheid ook een door God geopenbaarde waarheid is. Dat kan eerst absoluut en onwankelbaar vaststaan, wanneer de Heilige Kerk haar eindoordeel geeft door een dogmaverklaring³⁾.”

Een eigenaardige redeneering. Men gaat uit van het feit, dat de Kerk viert het feest van Maria's ten hemel opneming en concludeert er uit, dat het dan ook wel waar moet zijn.

Prof. Berkouwer heeft eens gezegd: Rome heeft altijd den strijd willen aanbinden tegen het subjectivisme in allerlei vorm. Maar wie de Roomsche evolutie van het dogma bestudeert, ontdekt, dat er een sterke verwantschap met deze subjectivistische beschouwing van Schleiermacher valt aan te wijzen. Het spreekt vanzelf, dat Rome hier geen subjectivisme wil erkennen, en dit subjectivisme uitgebannen ziet door de autoriteit van de kerk, maar het is niet voldoende deze overwinning van alle subjectivisme te poneeren, vooral niet, wanneer men eerst aan de volksvroomheid en het geloofsbewustzijn een leidende rol heeft toegekend en dan aposteriori dezen ontwikkelingsgang stelt onder de veilige schutse van de leiding des Geestes⁴⁾.

Als een typisch voorbeeld van deze evolutie van het

¹⁾ Prof. Dr A. H. Malthe O.P., De Ten hemel opneming van Maria, 1950, p. 49.

²⁾ IIIe, p. 300.

³⁾ Katholieke Marialeer, p. 103.

⁴⁾ De strijd om het Roomsche Katholieke Dogma, p. 190.

met die Bible-believing societies in Scandinavia met een beslist kerkelijk karakter, bedoeld is.

⁴⁾ A Commentary on the Confession of Faith enz., London 1870, blz. 312, 313.

dogma
Maria
Voor
Schrift-
lijk nie-
figuren
— het
de lade
bewijsk
met de
blind, E
stratief
belang
groeti
vs 28
verbond
ook, he
genade
ten her
„Ze
de over
deeling
plaats
in over
als mo
Zoon h
en bloe
was, v
op aar
had, de
het wa
ontvang
het doe
ten her
Het
dogma
de Sch
deze w
mening
langzam
wordt g
probeer
van Ch
Maar
den feit
Zou me
hetgeen
Christus
De o
door Re
vaarlijk
zien de
stuk des
als een
„Daar
kend, h
toe; zij
tempel
Ergänzu
theilwei
Auserw
en bov
édemptr
onbeper
geester
De Mo
lijke Go
Dit ze
het boec
delares
Euumati
⁵⁾ A.W
⁶⁾ Ein
Kerk, De
⁷⁾ C. C
⁸⁾ I. K
⁹⁾ Mal
¹⁰⁾ C.
¹¹⁾ H.
* * De
Hier es
in hooves
inzake C
thema de
voor; de
zoo oud
zoo niet.
dan de b
Ik heb
verhaal v
den tijd v
probleme
dat men
Jeruzale
reformati
ten-pract
mocht er
In Jert
keken ve
Maar o
het toen
de manne
toch blinc
ze tegen
indruk va
schap, een
stuurd he